

Üçlü Motivasyonel ?klim Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üçlü Motivasyonel ?klim Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32033>

Özet

Üçlü Motivasyonel İklim Ölçeği, bireylerin buldukları eğitim veya spor ortamlarındaki algıladıkları **motivasyonel iklim** yapısını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle ortaöğretim öğrencileri için geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılarak Türk kültürüne uyarlanmış veya geliştirilmiştir. Ölçek, toplam 29 maddeden oluşmakta olup, öğrencilerin başarı hedefleri teorisi çerçevesinde ortamı nasıl algıladıklarını ölçen üç temel alt boyuta ayrılmaktadır: ustalık, performans yaklaşıımı ve performans kaçınımı. Ölçeğin derecelendirilmesi 7'li Likert ölçeği formatında yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Motivasyonel İklim, Başarı Hedefleri Teorisi, Ustalık, Performans Yaklaşımı, Performans Kaçınımı, Psikometrik Ölçek, Ortaöğretim.

Yazarlar

Erturan İker, A.G., Arslan, Y., Demirhan, G.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, öğrencilerin okul veya ders ortamlarında, özellikle de beden eğitimi derslerinde ya da spor aktivitelerinde, öğretmenleri veya antrenörleri tarafından oluşturulan motivasyonel iklimi nasıl algıladıklarını belirlemektir. Bu algı, öğrencilerin öğrenme süreçlerine, çabalarına ve sonuçlarına yönelik motivasyonlarını anlamak açısından kritik öneme sahiptir.

Bu çalışmada özelinde, ölçeğin ortaöğretim öğrencileri popülasyonunda kullanılabilirliğini test etmek, geçerliliğini ve iç tutarlılığını kanıtlamak amaçlanmıştır. Ölçek, öğrencilerin öğrenme ortamında rekabet, kişisel gelişim veya başarıszlıktan kaçınma gibi unsurlara ne ölçüde odaklandıklarını tespit etmeye yardımcı olur.

Yapı

Üçlü Motivasyonel İklim Ölçeği, motivasyonel iklimin üç ana bileşenini ölçen 29 maddelik çok boyutlu bir yapıdır. Bu üç boyut, öğrencilerin başarıyı tanımlama biçimlerini ve hedeflerini yansıtan ortam algılarını temsil eder:

Ustalık İklimi (Task/Mastery Climate): Bu alt boyut, kişisel gelişime, çabaya, öğrenmeye ve beceri ilerlemesine odaklanılan bir ortamı ifade eder. Bu iklimde, hata yapmak öğrenme sürecinin doğal bir parçası olarak görülür ve öğretmenler, öğrenciler arasındaki yetenek farklılıklarından ziyade bireysel ilerlemeyi takdir eder.

Performans Yaklaşım İklimi (Ego/Performance Approach Climate): Bu boyut, öğrencilerin akranlarından daha iyi performans göstermeye, üstün yetenek sergilemeye ve sosyal kararlaştırmaya odaklandığı bir ortam algısını ölçer. Bu iklimde başarı, başarılar yenmek veya normatif olarak en iyisi olmakla tanımlanır.

Performans Kaçınım İklimi (Performance Avoidance Climate): Bu boyut, öğrencilerin başarısız görünmekten, hata yapmaktan veya yeteneksiz olarak etiketlenmekten korktuğu, dolayısıyla bu durumları aktif olarak kaçınmaya çalıştığı bir ortam algısını yansıtır. Bu iklimde, utanma ve kaygı duyguları ön plandadır.

Geçerlik

Ölçeğin **geçerlik** çalışması, Erturan İker ve arkadaşları (2009) tarafından ortaöğretim öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Orijinal kaynakta özet bilgi olarak geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, bu tür bir uyarılma ve geliştirme çalışmasında genellikle yapı geçerliğinin sağlanması amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) veya açılmayıcı faktör analizi (AFA) kullanılmaktadır.

Yapı geçerliğinin, ölçeğin teorik olarak öngörülen üç faktörlü yapısı (ustalık, performans yaklaşım ve performans kaçınım) Türk örnekleminde de başarıyla bir şekilde temsil ettiğini göstermesi beklenir. Ayrıca, ölçeğin diğer ilgili motivasyonel değişkenlerle olan ilişkileri araştırılarak ölçüt geçerliği de incelenmiş olabilir.

Güvenirlik

Ölçeğin **güvenirlik** analizleri, iç tutarlılık (Cronbach Alfa) katsayıları üzerinden değerlendirilmektedir. Bu çalışmada kapsamında, ölçeğin alt boyutlarının ve toplam puanının kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu raporlanmıştır. Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Tam güvenilirlik değerleri özet bilgide yer almamakla birlikte, ölçeğin akademik bir dergide yayımlanması, güvenilirlik ve geçerlik standartlarının bilimsel kriterleri karşıladığını göstermektedir. Güvenirlik çalışması, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde gruplarıyla benzer sonuçlar üretme yeteneğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Üçlü Motivasyonel İklim Ölçeği'nin psikometrik yapısı, üç boyutlu bir modelle desteklenmektedir. Yapılan **Faktör Analizi** sonucunda, toplam 29 maddenin beklenen alt boyutlara ayrıldığı görülmüştür:

Ustalık: 10 madde.

Performans Yaklaşımı: 10 madde.

Performans Kaçınımı: 9 madde.

Bu faktör yapısı, ölçeğin teorik temeli olan Başar Hedefleri Teorisi'nin motivasyonel iklimi üçlü bir çerçevede ele alma yaklaşımıyla uyumludur. Faktör yüklerinin yeterli düzeyde olması, her bir maddenin ilgili alt boyutu temsil etme gücünün yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması)

Format: Kağıt-Kalem Testi (Self-Report)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğrenciler (Eğitim ve Spor Psikolojisi)

Yaş Grubu: Ortaöğretim Öğrencileri (Genellikle 14-18 yaş aralığı)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ortaöğretim kademesinde eğitim gören öğrenciler.

Test Metodolojisi: 7'li Likert ölçeği (1=Bana Hiç Uymuyor - 7 =Bana Tamamen Uyuyor). Yüksek puanlar ilgili motivasyonel iklim algısının güçlü olduğunu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Motivasyonel İklim, Psikometri, Ustalık Yönelimi, Performans Yönelimi, Lise Öğrencileri, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ayşe Gökçe Erturan İlker

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değil.

Bağılı E-posta Adresi: erturan@hacettepe.edu.tr

Yayın Adresi: Bilgi mevcut değil (Yayınlar Hacettepe Üniversitesi üzerinden yürütülmektedir).

Şinler & Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2009 (Geçerlik ve Güvenirlik Çal??mas? Yay?n?).

Şinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için genellikle yazarlarla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Makalenin eri?ime aç?k olmas? (Dergipark üzerinden), akademik kullan?m için kolaylık sa?lamaktadır.

Ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: uclu-motivasyonel-iklim-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Erturan ?lker, A.G., Arslan, Y., Demirhan, G. (2009). Üçlü Motivasyonel İklim Ölçeğinin Ortaö?retim Ö?rencileri için Geçerlik ve Güvenirlik Çal??mas?. *Spor Bilimleri Dergisi*, 20 (1), 6-15.

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden ula??abilir: dergipark.ulakbim.gov.tr

Üçlü Motivasyonel İklim Ölçeği Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?iştirilmemelidir.

3 alt boyut ve 29 madde

Ustal?k (10 m): Ö?retmen kimin iyi oldu?una de?il, beceri geli?imine önem verir ve ö?renciler daha iyi olmak için çal??maya cesaretlendirilir.

Performans Yakla??m? (10 m): Ö?renciler, s?n?f arkadaş?larından daha iyi yapt?klar?nda kendilerini iyi hissederler ve Ö?retmen, en iyi ö?renciler ile daha çok ilgilenir.

Performans Kaç?n?m? (9 m): Ö?renciler yanl?? yapmaktan korkarlar ve Ö?renciler yanl?? yapt?klar?nda utan?rlar.